

Johan Lindberg

Kommunstyrelsen

Översyn av Danderyds kommuns organisation

Ärende

Kommunfullmäktiges partier, företrädda av sina gruppleddare, har i en överenskommelse daterad 2021-04-20 lämnat direktiv för en översyn av delar av Danderyds kommuns organisation. I ärendet föreslås en översyn av organisationen som bygger på överenskommelsen.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att en extern översyn ska genomföras av kommunens organisation enligt följande direktiv.

- 1) Kommunens stadsbyggnadsprocess ska genomlysas ur ett politiskt och organisatoriskt perspektiv. Utredningen ska visa hur process och organisation kan utvecklas i syfte att åstadkomma en förändrad och förbättrad detaljplaneprocess och säkerställa att den politiska styrningen får större genomslag i stadsbyggnadsutvecklingen samtidigt som ledtider för planprocessen kortas. Utredningen ska inbegripa en omvärldsanalys.
- 2) Utredaren ska belysa:
 - 1) För- och nackdelar med en sammanslagning av miljö- och hälsoskyddsnämnden och byggnadsnämnden både från ett juridiskt och ett verksamhetsmässigt synsätt.
 - 2) För- och nackdelar med inrättandet av ett miljöutskott vid en sammanslagning av miljö- och hälsoskyddsnämnden med byggnadsnämnden
- 3) Utredaren ska genomlysas, vart och ett skilda från varandra:
 - 1) För- och nackdelar med inrättande av ett fastighetsutskott under kommunstyrelsen.
 - 2) För- och nackdelar med en sammanslagning av fastighetsnämnden och tekniska nämnden både från ett juridiskt och ett verksamhetsmässigt synsätt.
 - 3) För- och nackdelar med inrättandet av ett fastighetsutskott vid en sådan sammanslagning av tekniska nämnden med fastighetsnämnden.

Johan Lindberg

- 4) Översynen ska utifrån beslutad lokalförsörjningsprocess analysera hur den politiska organisationen fungerar med betoning på ansvarsfördelning mellan fastighetsnämnden och kommunstyrelsen.
- 4) Utredaren ska utifrån ovanstående direktiv lämna förslag på och motivera en ändamålsenlig framtida nämnd- och förvaltningsorganisation.
- 5) Uppdraget ska redovisas vid kommunstyrelsens sammanträde den 25 oktober 2021.

Kommunstyrelsen beslutar ge kommunledningskontoret i uppdrag att utreda följande.

- 1) Ge en beskrivning av i vilken nämnd initiativrätten för närvarande ligger avseende detaljplaneärenden och lämna förslag på lämpliga förtydliganden där så bedöms erforderligt.
- 2) Lämna en analys och bred jämförelse av nivån på de politiska arvodena.
- 3) Sammanställa den totala kostnaden för den politiska organisationen samt göra en jämförelse med andra kommuner, inklusive mått per capita. Analysen ska inkludera kostnaden för eventuella politiska sekreterare, eller andra politiska tjänstepersoner och exklusive partistöd i separat redovisning.
- 4) Tydliggöra det totala antalet politiska förtroendevalda jämfört med andra kommuner, inklusive mått per capita. Detta omfattar även en separat redovisning och jämförelse av antalet hel- och halvtidsarvoderade förtroendevalda.
- 5) Analysera nivån på arvode till ordföranden i överförmyndarnämnden jämfört med andra kommuner med liknande organisation samt föreslå en lämplig nivå på antalet ledamöter och ersättare i överförmyndarnämnden.
- 6) Uppdraget ska redovisas vid kommunstyrelsens sammanträde den 25 oktober 2021.

Kommunstyrelsen utser arbetsutskottet att utgöra styrgrupp för översynen.

Kommunstyrelsen uppdrar åt kommunledningskontoret att genomföra upphandling av extern konsult i enlighet med framtagna direktiv. Val av leverantör ska beslutas av kommunstyrelsens arbetsutskott.

Bakgrund

Som en del i arbetet med att reformera kommunens ekonomi beslutade kommunstyrelsen i samband med planeringsförutsättningarna 2020 att kommunens styrprocesser, politiska organisation och förvaltningsorganisation skulle ses över (KS 2019/0017).

Johan Lindberg

Utgångspunkten för översynen skulle vara att skapa en effektiv organisation som ger bästa möjliga resultat till Danderydsborna för varje skattekrona. Med detta som utgångspunkt fick kommunledningskontoret under ledning av dåvarande kommundirektör i uppdrag att lägga fram förslag till utredningsuppdrag för en kommunövergripande översyn av kommunens samlade politiska organisation och förvaltningsorganisation.

Kommunstyrelsen beslutade den 21 oktober 2019 (§ 151) att återremittera ärendet med följande motivering ”Kommunstyrelsen beslutar att ärendet återremitteras med motiveringen att skrivningen om den politiska organisationen är otydlig. Det ska tydliggöras att den politiska organisationen beslutas av valda medan den fråga som väcks genom förslaget av översyn av kommunens effektivitet är en fråga för förvaltningen enligt politikerns direktiv och ansvarstagande, inte tvärt om eller i någon form av delat ansvar.”

Kommunfullmäktiges partier genom gruppledarna gavs därefter i uppdrag av kommunstyrelsens arbetsutskott den 16 december 2019 att ta fram direktiv för översynen av kommunens framtida organisation.

Överläggningarna har mynnat ut i ”Överenskommelse – partiöverläggningar om den politiska organisationen 2020” daterad 2021-04-20.” (nedan Överenskommelsen). Gruppledarna är överens om att en översyn bör ha följande utgångspunkter.

§ 1 Detaljplaneprocessen brister i befintlig organisation från ett politiskt och ett organisatoriskt perspektiv. Vi bedömer en extern översyn nödvändig som belyser både hur processen och organisationen kan utvecklas i syfte att säkerställa att den politiska styrningen får större genomslag i stadsbyggnadsutvecklingen samtidigt som ledtider för planprocessen kortas. Översynen bör ha följande innehåll och inriktningar.

1. En beskrivning av i vilken nämnd eller styrelse initiativrätten för närvarande ligger avseende detaljplaneärenden.
2. En redogörelse av hur samverkan och dialog äger rum mellan Plan- och exploateringsavdelningen, Tekniska kontoret och Stadsbyggnadskontoret i detaljplaneärenden.
3. Översynen bör exemplifiera hur den politiska organisationen och beredning av detaljplaneärenden ser ut i andra kommuner.
4. Exempel på hur den politiska organisationen kan utformas för att åstadkomma en förändrad och förbättrad detaljplaneprocess.

§ 2 En analys och bred jämförelse av nivån på de politiska arvoden.

1. Den totala kostnaden för den politiska organisationen samt en jämförelse med andra kommuner, inklusive mått per capita. Analysen bör inkludera kostnaden för eventuella politiska sekreterare, eller andra politiska tjänstepersoner och exklusive partistöd i separat redovisning.

Johan Lindberg

2. Det totala antalet politiska förtroendevalda jämfört med andra kommuner, inklusive mått per capita. Detta omfattar även en separat redovisning och jämförelse av antalet hel- och halvtidsarvoderade förtroendevalda.

§ 3 Miljö- och hälsoskyddsnämnden bör ses över i flera avseenden, vart och ett skilda från varandra. 1. För- och nackdelar med en sammanslagning av Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Byggnadsnämnden både från ett juridiskt och ett verksamhetsmässigt synsätt. 2. För och nackdelar med inrättandet av ett miljöutskott vid en sådan sammanslagning som avses i punkt 1.

§ 4 Fastighetsnämnden bör ses över i flera avseenden, vart och ett skilda från varandra. 1. För- och nackdelar med inrättande av ett fastighetsutskott under kommunstyrelsen. 2. För- och nackdelar med en sammanslagning av Fastighetsnämnden och Tekniska nämnden både från ett juridiskt och ett verksamhetsmässigt synsätt. 3. För- och nackdelar med inrättandet av ett fastighetsutskott vid en sådan sammanslagning som avses i punkt 2. 4. Översynen bör utifrån beslutad lokalförsörjningsprocess analysera hur den politiska organisationen fungerar med betoning på ansvarsfördelning mellan fastighetsnämnden och kommunstyrelsen.

§ 5 Överförmyndarnämnden. En översyn bör omfatta en minskning av nämnden. 1. En analys av nivån på arvode till ordföranden i jämförelse med andra kommuner med liknande organisation.

Kommunledningskontorets utredning

Kommunledningskontoret konstaterar att gruppledarnas synpunkter på den politiska organisationen, med undantag för skrivningen om överförmyndarnämnden, uteslutande fokuserar på de delar av verksamheten som hanterar olika delar av samhällsbyggnadsuppdraget. Av det skälet kan det inte längre anses ändamålsenligt, såsom bedömdes 2019, att lägga fram förslag till utredningsuppdrag för en *kommunövergripande översyn av kommunens samlade politiska organisation och förvaltningsorganisation* (undertecknads kursiv). Den fortsatta inriktningen bör således utgå från de ramar som gruppledarna definierat i Överenskommelsen.

Kommunledningskontoret bedömer att delar av direktiven i Överenskommelsen med fördel kan utredas med interna resurser. Närmast avses § 2 och § 5. Även delar av frågeställningarna i § 1 exempelvis vad gäller samverkan och dialog mellan plan- och exploateringsavdelningen, tekniska kontoret och miljö- och stadsbyggnadskontoret kan hanteras inom kommunen. På tjänstemannanivå tillämpas en process som har i syfte att tydliggöra styrning och rollfördelning mellan de berörda kontoren i stadsbyggnadsfrågor (Stadsbyggnadsprocessen). Kommundirektören har dock konstaterat att denna process i flera avseenden inte implementerats och fått avsett genomslag. I avvaktan på gruppledarnas överläggningar om direktiv för översynen tillsatte därför kommundirektören under hösten 2020 en utredning för att kartlägga den fysiska planeringsprocessen på

Johan Lindberg

tjänstemannanivå. Det övergripande syftet var att utveckla arbetssätt och former för ledning och styrning för att bättre möta kraven från den politiska organisationen. Utredningens rapport åskådliggör bland annat brister i organisationens förmåga att jobba projektorienterat och tvärorganisatoriskt. I förhållande till det nu föreliggande ärendet anser kommundirektören att rapportens analys och slutsatser i delar kan ligga till grund för översynen. § 1 punkten 2 i Överenskommelsen torde därför inte behöva utredas vidare med extern resurs.

Vad gäller övriga delar ser kommunledningskontoret en fördel i att perspektivet breddas, vilket motiverar nyttjande av extern kompetens. Kostnaden för en sådan insats kommer inte att vara högre än att beslutet kan tas på delegation men med hänsyn till uppdragets karaktär föreslås att kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar om val av leverantör. Lämpligen utgör kommunstyrelsens arbetsutskott tillika styrgrupp för utredningen till vilken kommundirektören också adjungeras i frågor som rör förvaltningsorganisationen och när så i övrigt bedöms önskvärt. Närmare upplägg och genomförande får diskuteras i dialog med antagen leverantör.

I Överenskommelsen uttalas inte explicit att utredningen även ska lämna förslag på en framtida politisk organisation i anslutning till genomförd analys. Kommunledningskontoret ser dock att den fortsatta processen gagnas av att utredaren ges ett sådant direktiv. I det sammanhanget blir det också naturligt att direktivet omfattar att utredaren även presenterar en korresponderande förvaltningsorganisation. Att även förvaltningsorganisationen speglas inom ramen för uppdraget i stället för en sekventiell hantering ser kommunledningskontoret ger tidsvinster och borgar för att den politiska styrningen får önskat genomslag.

Kommunledningskontoret föreslår sammanfattningsvis nedanstående anvisningar för kommande utredning.

Kommunstyrelsen beslutar att en extern översyn ska genomföras av kommunens organisation enligt följande direktiv.

- 1) Kommunens stadsbyggnadsprocess ska genomlysas ur ett politiskt och organisatoriskt perspektiv. Utredningen ska visa hur process och organisation kan utvecklas i syfte att åstadkomma en förändrad och förbättrad detaljplaneprocess och säkerställa att den politiska styrningen får större genomslag i stadsbyggnadsutvecklingen samtidigt som ledtider för planprocessen kortas. Utredningen ska inbegripa en omvärldsanalys.
- 2) Utredaren ska belysa:
 - 1) För- och nackdelar med en sammanslagning av miljö- och hälsoskyddsnämnden och byggnadsnämnden både från ett juridiskt och ett verksamhetsmässigt synsätt.

Johan Lindberg

- 2) För- och nackdelar med inrättandet av ett miljöutskott vid en sammanslagning av miljö- och hälsoskydds nämnden med byggnadsnämnden
- 3) Utredaren ska genomlysna, vart och ett skilda från varandra:
 - 1) För- och nackdelar med inrättande av ett fastighetsutskott under kommunstyrelsen.
 - 2) För- och nackdelar med en sammanslagning av fastighetsnämnden och tekniska nämnden både från ett juridiskt och ett verksamhetsmässigt synsätt.
 - 3) För- och nackdelar med inrättandet av ett fastighetsutskott vid en sådan sammanslagning av tekniska nämnden med fastighetsnämnden.
 - 4) Översynen ska utifrån beslutad lokalförsörjningsprocess analysera hur den politiska organisationen fungerar med betoning på ansvarsfördelning mellan fastighetsnämnden och kommunstyrelsen.
- 4) Utredaren ska utifrån ovanstående direktiv lämna förslag på och motivera en ändamålsenlig framtida nämnd- och förvaltningsorganisation.
- 5) Uppdraget ska redovisas vid kommunstyrelsens sammanträde den 25 oktober 2021.

Kommunstyrelsen beslutar ge kommunledningskontoret i uppdrag att utreda följande.

- 1) Ge en beskrivning av i vilken nämnd initiativrätten för närvarande ligger avseende detaljplaneärenden och lämna förslag på lämpliga förtydliganden där så bedöms erforderligt.
- 2) Lämna en analys och bred jämförelse av nivån på de politiska arvodena.
- 3) Sammanställa den totala kostnaden för den politiska organisationen samt göra en jämförelse med andra kommuner, inklusive mått per capita. Analysen ska inkludera kostnaden för eventuella politiska sekreterare, eller andra politiska tjänstepersoner och exklusive partistöd i separat redovisning.
- 4) Tydliggöra det totala antalet politiska förtroendevalda jämfört med andra kommuner, inklusive mått per capita. Detta omfattar även en separat redovisning och jämförelse av antalet hel- och halvtidsarvoderade förtroendevalda.
- 5) Analysera nivån på arvode till ordföranden i överförmyndarnämnden jämfört med andra kommuner med liknande organisation samt föreslå en lämplig nivå på antalet ledamöter och ersättare i överförmyndarnämnden.
- 6) Uppdraget ska redovisas vid kommunstyrelsens sammanträde den 25 oktober 2021.

Johan Lindberg

Kommunstyrelsen utser arbetsutskottet att utgöra styrgrupp för översynen.

Kommunstyrelsen uppdrar åt kommunledningskontoret att genomföra upphandling av extern konsult i enlighet med framtagna direktiv. Val av leverantör ska beslutas av kommunstyrelsens arbetsutskott.

Ekonomiska konsekvenser

Upphandling av extern konsult föreslås genomföras för del av uppdraget. Kostnaden belastas kommundirektörens konto för utredningar 2021.

Johan Lindberg
Kommundirektör

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Översyn av Danderyds kommuns organisation
2. Överenskommelse gruppleddare, daterad 2021-04-20
3. Slutrapport – kartläggning av fysisk planering, daterad 2020-12-21